

NGUYỄN BÌNH:

ĐẮM MÌNH TRONG TÌNH QUÊ

Nguyễn Bình (1918-1966) là một trong những tác giả tiêu biểu của làng thơ Việt. Bạn đọc biết đến một Nguyễn Bình luôn hồn hậu, chân thành trong tình yêu với những “Cô hái mơ”, “Chân quê”, “Tuong tư”... Bên cạnh mảng thơ tình, Nguyễn Bình còn được biết đến với những thi phẩm chứa đựng cảm hứng sâu sắc về quê hương.

Năm 1942, Nguyễn Bình viết bài “Anh

về quê cũ” có đoạn:

“...Thôn Vân có biếc có hồng

Biếc trong nắng sớm, hồng trong vườn chiều

Đê cao có đất thả diều

Giời cao lấm lấm có nhiều chim bay

Quả làng nặng trĩu từng cây

Sen đây ao cá, cá đây ao sen...”

Đây là những lời thơ về quê ngoại của nhà thơ. Bước ra từ những vần lục bát là một làng quê nhiều màu sắc và là những mảng màu hài hòa, đầy tâm tình và thi vị. Làng quê đó là khát vọng về sự hài hòa, là biểu trưng của ước mong về một cuộc sống tốt đẹp, hòa đồng với thiên nhiên. Ba cặp lục bát nhưng xuất hiện tới 4 chữ “có” như làm hiện lên một Nguyễn Bình đang háo hức, đang tự hào, đang đắm mình trong cảnh sắc làng quê.

Viết về làng quê, Nguyễn Bình thường không quá đi vào miêu tả chi tiết mà thường sử dụng bút pháp “chấm phá”. Những mảng màu, những cảnh sắc trong thơ Nguyễn Bình như nương tựa vào nhau:

“...Đèo cao cho suối ngập ngừng

Nắng thoai thoải nắng chiều lung lũng chiều”

(“Đường rừng chiều”, 1938)

Sự hài hòa cảnh sắc làng quê trong thơ Nguyễn Bình rất khác so với trong thơ Anh Thơ và Đoàn Văn Cừ. Cảnh sắc làng quê trong thơ Anh Thơ là cái đẹp trong

sự bình dị, là cái đẹp đi từ sự quan sát:

"Mua đổ bụi êm êm trên bến vắng

Dò biếng lười nằm mặc nước sông trôi...

Quán tranh đứng im lìm trong vắng lặng

Bên chòm xoan hoa tím rụng tơi bời..."

(*"Chiều Xuân"* – Anh Thơ)

Còn với Đoàn Văn Cừ thì những "bức tranh thơ" của ông không phải chỉ đơn sơ vài nét như những bức tranh xua của Á Đông. Bức tranh nào cũng đầy đặn sự sống và rộn rịp những hình sắc tươi vui. Mỗi bức tranh là một thế giới linh hoạt" (Hoài Thanh-Hoài Chân).

"Dải mây trắng đỏ dần trên đỉnh núi

Sương hồng lam ôm ấp nóc nhà gianh

Trên con đường viền trắng mép đồi xanh

Người các ấp tung bùng ra chợ Tết

Họ vui vẻ kéo hàng trên cỏ biếc..."

(*"Chợ Tết"* – Đoàn Văn Cừ)

Cảnh sắc hài hòa trong thơ Nguyễn Bình không chỉ dừng lại ở những mảng khối, màu sắc mà sự hài hòa đó bắt đầu từ những tình quê rồi chạm tới tình quê. Hoài Thanh đã có một sự so sánh khá tinh tế: "Đồng quê xứ Bắc đã gây cảm hứng cho nhiều nhà thơ. Nhưng mỗi nhà thơ xúc cảm một cách riêng. Nguyễn Bình nhà quê hơn cả nên chỉ ưa sống trong tình quê mà ít để ý đến cảnh quê. Anh Thơ không nhà quê một tý nào. Anh Thơ là một người thành thị đi du ngoạn nên chỉ thấy cảnh quê..."

Đọc Nguyễn Bình nhiều khi cảnh sắc lúc đầu hiện lên rất đậm, rất ám ảnh nhưng rồi cứ nhòa dần, nhòa dần chỉ còn lại cái tình trong cảnh.

Cảnh sắc làng quê với những mảng màu

tươi sáng đầy chất thơ trong các sáng tác của Nguyễn Bình thường đi kèm với tình quê da diết. Sự hài hòa của thiên nhiên, của cảnh sắc làng quê lồng trong sự hài hòa của tình người đã tạo nên những sắc thái rất riêng trong thơ ông:

"Qua giậu tâm xuân thấy bướm nhiều

Bướm vàng vàng quá, bướm yêu yêu

Em sang bắt bướm vườn anh mãi

Quên cả làng Ngang động trống chèo"

(*"Hết bướm vàng"*)

Cảnh sắc quê hương trong cảm quan xa lìa về không gian lại càng kéo gần lại sự da diết trong tâm tình. Hình ảnh quê hương trở về qua những kỷ niệm. Quê hương ở chốn xa xôi và cũng đang ở ngay trong lòng người con xa quê:

"Nợ tình chưa trả tròn một món

Sòng đời thua đến trắng hai tay

Quê nhà xa lắc, xa lơ lơ

Ngoảnh lại tha hồ mây trắng bay."

(*"Hành phương Nam"*)

"Thầy ơi đừng chặt vườn chè

Má ơi đừng bán cây lê con trồng

Nhớ thương thầy mẹ vô cùng

Lạy thầy lạy mẹ thấu lòng cho con"

(*"Thư gửi thầy mẹ"*)

"Một chút công danh rất hảo huyền

Và dang dở nửa cuộc tình duyên

Thu sang quán lẻ con đằm đằm

Rời bóng quê nhà mắt lệ hoen"

(*"Bắt gặp mùa thu"*)

Cảnh sắc làng quê trong thơ Nguyễn Bình dù hiện lên qua thực tại quan sát hay hoài niệm tưởng nhớ thì cũng đậm sâu một mối tình quê. Nguyễn Bình đã đi từ tình quê và những xúc cảm về quê hương mình để thổ lộ cho nên cảnh sắc làng quê trong thơ ông cũng đã chạm đến những khoảng sâu của cảm xúc.

HÀ VÕ

"KHI NÀO ANH CŨNG LÀ NGƯỜI CỦA XỨ ĐỒNG, CỦA CÁI ĐIỀU BAY, CỦA DÂY HOA LÝ, CỦA MƯA THỤA, MƯA BỤI GIỮA MỌI CÔNG VIỆC LÀM VẮT VẢ SƯƠNG NẮNG. BỞI ĐÓY LÀ CỐT LÕI CUỘC ĐỜI VÀ TÂM HỒN THƠ NGUYỄN BÌNH. QUÊ HƯƠNG LÀ TẤT CẢ VÀ CŨNG LÀ NƠI IN ĐẬM DẤU VẾT ĐỜI MÌNH"

(LỜI TÔ HOÀI TRONG CUỐN "NGUYỄN BÌNH-THƠ VÀ ĐỜI")

"VÀ THƠ NGUYỄN BÌNH ĐÃ ĐÁNH THỨC NGƯỜI NHÀ QUÊ VẪN ẨN NẤU TRONG LÒNG TA. TA BỔNG THẤY VƯỜN CAU, BỤI CHUỐI, LÀ HOÀN CẢNH TỰ NHIÊN CỦA TA, VÀ NHỮNG TÍNH TÌNH ĐƠN GIẢN CỦA DÂN QUÊ LÀ NHỮNG TÍNH TÌNH CĂN BẢN CỦA TA"

(HOÀI THANH-HOÀI CHÂN: "THI NHÂN VIỆT NAM")